

Positief Opgroeien in Drentse sportverenigingen

Onderzoek naar verbanden tussen jeugdzorg- en
welzijnsorganisaties en sportverenigingen in Drenthe

Anna Jansma
Niels Hermens

Positief opgroeien in Drentse sportverenigingen

*Onderzoek naar verbindingen tussen jeugdzorg- en
welzijnsorganisaties en sportverenigingen in Drenthe*

Anna Jansma
Niels Hermens

Met medewerking van Loraine Visscher en Judith Horstman (PIONN)

April 2016

Inhoud

1	Positief Opgroeien Drenthe Sport	4
2	De pilots	7
3	Succesfactoren uit de pilots	11
4	Jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen over samenwerking in de toekomst	17
5	Conclusies en aanbevelingen	22
6	Referenties	26
Bijlage		
1	Interventiepiramide van de jeugdketen	27

1 *Positief Opgroeien Drenthe Sport*

Het provinciale programma Positief Opgroeien Drenthe (POD) is in Drenthe het uitgangspunt voor de ontwikkeling van een positief opgroeiklimaat en voor de ontwikkeling van gerichte interventies in specifieke opvoedings-situaties. POD stoelt op twee kerngedachten. De eerste is dat kinderen en jongeren baat hebben bij een positieve opvoedingsaanpak door alle opvoeders waarmee zij te maken hebben. De tweede is dat de verschillende partijen die contact hebben met de Drentse jeugd gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het verzorgen van een veilige en stimulerende opvoedingsomgeving. Naast de ouders/opvoeders, zijn deze partijen de professionals en de vrijwilligers van scholen, buurten, sportverenigingen en andere leefmilieus.

De provincie Drenthe heeft positieve ervaringen met het programma Positief Opgroeien Drenthe (POD) in het onderwijs. Daarom wil de provincie deze kennis ook beschikbaar maken voor de sportverenigingen in Drenthe (POD Sport). Het idee is dat door samenwerking tussen de jeugdzorg en de sport minder kinderen en jongeren ondersteuning vanuit jeugdzorg nodig hebben. Specifieke doelen van POD Sport zijn:

- Verbetering van het pedagogisch klimaat op de Drentse sportverenigingen, waardoor kinderen langer met plezier blijven sporten en daardoor beter in hun vel zitten.
- Vrijwilligers van sportverenigingen leren om opvoed- en opgroei problemen te signaleren en hierover contact op te nemen met jeugdzorg- en/of welzijnsprofessionals.
- Jeugdzorgprofessionals leren om kinderen en jongeren naar sportverenigingen te begeleiden, zodat zij zich via een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding in positieve zin kunnen ontwikkelen.

Voor de ontwikkeling van POD Sport is een kerngroep samengesteld met professionals van Drenthe Beweegt, Tinten Welzijnsgroep en Yorneo. Vanuit deze kerngroep vonden in 2015 acht pilots plaats in eveneens acht verschillende gemeenten in Drenthe: Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Emmen, Hoogeveen, Midden Drenthe, Tynaarlo en Noordenveld. In de kerngroep zaten ook vertegenwoordigers uit deze pilots.

Binnen de pilots is de werkwijze van POD Sport op verschillende manieren uitgeprobeerd en verder ontwikkeld. Iedere pilot was anders opgezet. Bij sommige pilots was een welzijnsorganisatie initiatiefnemer, bij andere pilots sportverenigingen of de gemeente. De projectgroepen die werkten aan de pilots bestonden in ieder geval uit de deelnemende sportverenigingen en professionals uit het werkveld, zoals de lokale welzijnsorganisatie, de buurtsportcoaches/ combinatiefunctionarissen, CJG, Maatschappelijk Werk en GGD.

Onderzoek naar Positief Opgroeien Drenthe Sport

Het Verwey-Jonker Instituut en PIONN¹ deden in 2015 en begin 2016 onderzoek naar de acht POD Sport-pilots. Het doel van dit onderzoek was input leveren voor de verdere ontwikkeling van POD Sport. Om dit doel te bereiken zijn twee onderzoeksactiviteiten ondernomen.

1. Groepsinterviews bij vier van de acht pilots. Dit waren de pilots in de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Hoogeveen² en Midden Drenthe. Deze pilots zijn gekozen omdat zij op belangrijke aspecten van elkaar verschilden, zoals omvang van de gemeente, initiatiefnemer en eerdere ervaring met samenwerking tussen jeugdzorg/welzijn en sport. Bij iedere pilot is in het voorjaar van 2015 en in het najaar van 2015 of begin 2016 een groepsinterview afgenomen. Aan de groepsinterviews namen per pilot vier tot zes betrokkenen deel, waaronder Buurtsportcoaches, Maatschappelijk Sportcoaches, jongerenwerkers, verenigingsadviseurs, welzijnswerkers, sportfunctionarissen, voorzitters van sportverenigingen en gemeenteprofessionals. De thema's die aan bod kwamen waren: het ontstaan en de opzet van de pilot, de doelen van de pilot, de uitvoering van de pilot, de opbrengsten en ontwikkelpunten, de samenwerking binnen de pilot en de toekomst van de pilot. Omdat de vier pilots zich in verschillende fasen van uitvoering bevonden verschilden de thema's waar de nadruk op lag per groepsinterview.
2. Online enquêtes onder Drentse sportverenigingen en alle in Drenthe actieve jeugdzorg- en welzijnsorganisaties. Het doel van deze enquêtes was inzicht krijgen in hoe de sportverenigingen en de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties staan tegenover onderlinge samenwerking, en in hoeverre zij al samenwerken. In totaal zijn in het najaar van 2015 134 jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en 781 sportverenigingen via een

1 PIONN doet in de provincie Drenthe praktijkgericht onderzoek naar jeugdinterventies.

2 De pilot in Hoogeveen loopt ook in de gemeente De Wolden. Voor de leesbaarheid verwijzen wij in deze rapportage alleen naar de pilot in Hoogeveen, maar bedoelen de pilot in beide gemeenten.

e-mail met een hyperlink gevraagd de online enquête in te vullen. Uiteindelijk hebben 51 jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en 233 sportverenigingen van uiteenlopende sporten dit gedaan.³ Gemiddeld hebben deze sportverenigingen 232 leden (minimaal 7, maximaal 3500) en 110 jeugdleden (minimaal 1, maximum van 1000). In hoofdstuk 4 van dit rapport bespreken wij de resultaten van de enquêtes die zijn ingevuld door de 206 sportverenigingen mét jeugdleden. De enquêtes zijn ontwikkeld in samenwerking met PIONN en Drenthe Beweegt. Vervolgens heeft PIONN de enquête uitgezet en de data geanalyseerd. De enquête bevatte voornamelijk stellingen met antwoordmogelijkheden in vijfpuntschalen (helemaal mee oneens - helemaal mee eens), en enkele gesloten vragen ter toelichting.

Leeswijzer

Alvorens dieper in te gaan op de onderzoeksresultaten schetsen we in hoofdstuk 2 een beeld van de activiteiten en de belangrijkste resultaten van de vier pilots in het onderzoek. In hoofdstuk 3 presenteren we welke factoren positief bijdroegen aan de samenwerking in de pilots tussen de jeugdzorg- en welzijnsorganisatie(s) en de sportverenigingen. In hoofdstuk 4 presenteren we de uitkomsten van de enquêtes onder de sportverenigingen en de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties. Hoofdstuk 5 bevat tot slot de belangrijkste conclusies en aanbevelingen voor een verdere samenwerking tussen de jeugdzorg en de sportverenigingen in de provincie Drenthe.

3 Redenen voor de respons van 30 procent waren onder andere een groot aantal foutieve e-mailadressen (vooral bij sportverenigingen), geen jeugdleden (bij sportverenigingen), of geen hulpaanbod voor jeugd in Drenthe (bij jeugdzorg- en welzijnsorganisatie). Hiernaast heeft een deel van de geadresseerden na een herinnering via e-mail de enquête niet ingevuld. Vanwege de beschikbare tijd zijn geen andere responsverhogende acties uitgevoerd.

2 *De pilots*

Dit hoofdstuk bevat beschrijvingen van de vier pilots POD Sport in de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden Drenthe en Hoogeveen en van de belangrijkste resultaten van deze pilots. Het is niet de bedoeling om met de resultaten van de pilots uitspraken te doen over de maatschappelijke opbrengsten van die resultaten. De beschrijvingen dienen als kader voor de succesfactoren die later in dit rapport worden beschreven.

Aa en Hunze

In de gemeente Aa en Hunze was de doelstelling van de pilot het verzorgen van het pedagogisch klimaat op een sportvereniging in de gemeente, met als doel het behouden en vergroten van het plezier in het sporten en continuïteit onder de leden. Bij de pilot waren betrokken: voetbalvereniging ZVC, de KNVB, een buurtwerker van Welzijnsorganisatie Impuls, SportDrenthe (Positief Coachen), en een Combinatiefunctionaris van de gemeente Aa en Hunze. In de pilot stond de training Positief Coachen, het contact tussen de sportvereniging en de jongerenwerkers, en het pedagogisch beleid van de vereniging centraal.

Het belangrijkste resultaat van deze pilot is volgens de betrokkenen dat er onder ouders, trainers en professionals bewustzijn is ontstaan over het belang van positief coachen en over het belang van een positief en pedagogisch klimaat op de sportvereniging. Door dit bewustzijn is er onder trainers meer aandacht gekomen voor de pedagogische kwaliteit van trainingen en durven zij het eerder aan te geven als zij problemen ondervinden in het begeleiden van de teams en in de omgang met jeugdleden. Een tweede resultaat dat werd genoemd is een nieuw beleidsplan met gedragsregels dat trainers onder begeleiding van de KNVB hebben ontwikkeld. Een derde resultaat is dat de vereniging met hulp van de jongerenwerker van Impuls kon voorkomen dat een jeugdlid werd weggestuurd van trainingen.

Een geïnterviewde vertelde over het belang van dit contact tussen de jongerenwerker en de sportvereniging het volgende.

“Het is belangrijk dat welzijnswerkers aan de sport laten zien hoe bepaald gedrag ook terugkomt in andere contexten zoals op school of thuis, en welke signalen van problemen trainers en bestuurders kunnen opvangen en waar zij dan met die signalen terecht kunnen.” (docent Sportief Coachen, SportDrenthe).

Assen

In de gemeente Assen ondersteunden Maatschappelijk Sportcoaches van Eventsbureau trainers van twee voetbalverenigingen in Assen (VV LEO en LTC) bij het verzorgen van een positief pedagogisch klimaat. De doelen van deze pilot waren continuïteit onder de leden door het verzorgen van een optimale en plezierige sportbeleving, en ondersteuning van vrijwilligers. Anders dan bij de pilot in Aa en Hunze gebeurde dit in Assen door een organisatie met een sportachtergrond in plaats van door een welzijnsorganisatie. Naast Eventsbureau en twee voetbalverenigingen waren ook de gemeente Assen en het CJG betrokken. In de pilot stonden het trainen van de pedagogische vaardigheden van trainers, en het ontwikkelen van een pedagogisch beleid bij de verenigingen centraal.

Volgens de betrokkenen is een belangrijk resultaat van deze pilot dat in ieder geval bij één van de verenigingen de ouders en trainers zich bewust zijn geworden van het belang van positief coachen en van een positief pedagogisch klimaat op de sportvereniging. Andere genoemde opbrengsten zijn dat de trainingen door observaties en tips van de Maatschappelijk Sportcoaches rustiger verlopen en de trainers zich door de extra begeleiding meer gewaardeerd voelen. Bij VV Leo zijn er tevens twee voorbeelden van successen die raken aan de continuïteit onder jeugdleden. De eerste is dat tips van de Maatschappelijk Sportcoaches daar resulteerden in meer rust in een trainingsgroep waar veel onrust was. De tweede is dat de Maatschappelijk Sportcoaches hielpen bij het terugvinden van het sportplezier in een jeugdteam dat veel wedstrijden verloor en waar ouders met begeleiders in discussie gingen. Een ouder en vrijwilliger van een van de sportverenigingen vertelde hierover het volgende.

“Het gaat erom dat je voor elkaar krijgt dat de jeugdleden met plezier de oefening doen. Trainers zijn snel geneigd om stoorzenders in het team aan te spreken op hun gedrag. De vraag is echter hoe zij met hun eigen gedrag of met de oefening ervoor kunnen zorgen dat zo’n ‘stoorzender’ gewoon meedoet.” (ouder van een jeugdlid, Assen).

In deze pilot is bewust gekozen om de ondersteuning vanuit de Maatschappelijk Sportcoaches te richten op twee verschillende voetbalverenigingen. Een van de verenigingen wilde graag deelnemen omdat zij het als een meerwaarde zagen voor de vereniging. Hier verliep de pilot goed. Bij de andere vereniging, waar op het moment van de pilot bestuurlijk-organisatorisch moeilijkheden speelden, was het voor de Maatschappelijk Sportcoaches niet goed mogelijk dezelfde ondersteuning te bieden. Onder andere door wisselende contactpersonen en een tekort aan trainers, waardoor het bestuur alle zeilen moest bijzetten om überhaupt trainingen te kunnen verzorgen. Hierdoor kreeg het pedagogisch klimaat minder prioriteit.

Midden-Drenthe

De doelen van de pilot in Midden-Drenthe waren om vanuit Welzijnswerk Midden Drenthe contact te leggen met sportverenigingen en hun behoeften op het gebied van een positief sportklimaat in kaart te brengen. Dit gebeurde door het afnemen van vragenlijsten bij leden, ouders van leden, trainers/coaches, andere vrijwilligers, en het bestuur van de sportverenigingen, en het terugkoppelen van de resultaten aan het bestuur van die verenigingen. Bij de pilot waren betrokken: Welzijnswerk Midden Drenthe (buurtsportcoaches, coördinator preventie en voorlichting), vier sportverenigingen (FAMA (volleybal), Witteveense Boys-WNBC (voetbal), Quinto (volleybal) en GJVV (gymvereniging)), het CJG en de gemeente. Daarnaast is er vanuit het CJG Jeugdteam ter kennismaking contact gelegd met alle sportverenigingen in de regio Westerbork.

Volgens de betrokkenen is het belangrijkste resultaat van deze pilot een meer duurzame verbinding tussen de sportverenigingen en de welzijnsorganisatie. De jongerenwerker blijft de komende jaren actief als Buurtsportcoach en heeft binnen haar taakomschrijving - zij het beperkt - ruimte om sportverenigingen op pedagogisch vlak te ondersteunen. Een ander door de betrokkenen genoemd resultaat is een overzicht van de behoeften rondom pedagogische ondersteuning bij de drie sportverenigingen. Buiten het in kaart brengen van de behoeften van de sportverenigingen lukte het de Buurtsportcoach ook om een trainer van een andere sportvereniging te ondersteunen in de omgang met een aantal jeugdleden.

“Door tips van de Buurtsportcoach kreeg de trainer de situatie beter in de hand en zijn hij en de jongens bij de sportclub gebleven.” (medewerker Welzijnswerk Midden-Drenthe).

Hoogeveen

In de gemeenten Hoogeveen startte de pilot later dan in de andere gemeenten, namelijk eind 2015. Betrokken partijen waren het CJG en de gemeente. Beide partijen zien het als een belangrijke opgave om een kwalitatief en duurzaam pedagogisch klimaat in te richten bij (minimaal vier) sportverenigingen. Om deze reden stelde de gemeente eind 2015 een sportfunctionaris welzijn aan, die de sportverenigingen en de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in de gemeente met elkaar moet gaan verbinden. In het uitvoeringsplan van de sportfunctionaris welzijn is een van de doelen een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren door ondersteuning van sportverenigingen in het signaleren van pedagogische vragen en knelpunten. Een ander doel is kwetsbare jongeren begeleiden naar sport door het leggen van verbindingen tussen sportverenigingen en hulpverleningsinstanties zoals het CJG, en schoolmaatschappelijk werk.

Het belangrijkste resultaat van deze pilot is volgens de betrokkenen dat de sportfunctionaris welzijn in korte tijd contact heeft gelegd met verschillende sportverenigingen en met het onderwijs (schoolmaatschappelijk werkers), en dat er een verbinding tot stand is gebracht met het CJG. De pilot is de opstartfase voorbij, maar de ervaring moet nog opgedaan worden. De sportfunctionaris welzijn blijft in ieder geval tot eind 2017 actief. Verder lijkt er voldoende draagvlak voor deze verbinding te zijn bij de betrokken partijen.

“Het leuke is dat je ziet dat de verbinding graag gelegd wordt. Het wordt heel goed ontvangen.” (sportfunctionaris welzijn, Hoogeveen).

Resultaten van de pilots samengevat

Samengevat ervaren de betrokkenen in de pilots drie typen resultaten. Het eerste resultaat is dat sportverenigingen zich in meer of mindere mate bewust zijn geworden van het belang van een positief pedagogisch klimaat op de sportvereniging en van hun eigen rol in het verzorgen daarvan. Het tweede resultaat is dat in ieder geval in drie pilots individuele cases waarin trainers niet goed om wisten te gaan met jeugdleden zijn opgelost door ondersteuning van een welzijnsorganisatie of van de Maatschappelijk Sportcoaches. Het derde resultaat is dat drie pilots de komende jaren worden voortgezet doordat een professional ruimte krijgt om de verbinding tussen de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties voort te zetten en door te ontwikkelen. Het beoogde resultaat dat ook jongeren vanuit jeugdzorg worden begeleid naar sportverenigingen is nog niet bereikt.

3 *Succesfactoren uit de pilots*

In dit hoofdstuk beschrijven we op basis van de groepsinterviews welke factoren hebben bijgedragen aan een succesvolle uitvoering en aan de resultaten van de pilots POD Sport. Ondanks de verschillende vormen van uitvoering en fasen waarin de pilots zich bevonden onderscheiden we hierin vier overkoepelde succesfactoren: (1) aansluiten bij bestaande activiteiten bij de sportverenigingen, gebruik maken van bestaande structuren, (2) persoonlijke relaties, (3) gebruik maken van elkaars expertise en rollen, en (4) Provinciale aanjagers vanuit het jeugdbeleid en het sportbeleid.

Aansluiten bij bestaande contacten met en activiteiten bij de sportverenigingen

Om verbindingen te kunnen leggen tussen jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen maakten de pilots gebruik van bestaande contacten met en activiteiten bij de sportverenigingen. Dit bleek belangrijk voor het succes van de pilots. In Hoogeveen sloot men aan bij de bestaande structuur van sportfunctionarissen en de pilot in Assen koos ervoor om via een verenigingsondersteuner van de gemeente vanuit Eventsbureau de verbinding te leggen met de sportverenigingen.

“De sportfunctionarissen hebben al een vertrouwensband en relatie met de verenigingen. Het is zonde om die niet te gebruiken.” (sportfunctionaris, Hoogeveen).

“Verenigingen krijgen heel veel vragen en vinden het soms als lastig genoeg om gewoon de sport te organiseren. Als je dan een nieuw project wilt starten dat niet direct met het voetbal te maken heeft, dan is het wel heel handig als iemand die al bekend is bij de vereniging dit kan faciliteren. Dan kom je op een goede manier binnen.” (Maatschappelijk Sportcoach, Assen).

Het bleek hiernaast alleen mogelijk om te starten met POD Sport bij verenigingen die dit graag wilden. Zo bleek in Assen de samenwerking met de sportvereniging die zelf mee wilde doen veel soepeler te verlopen dan de samenwerking met de sportvereniging die aangewezen was om mee te

doen. Ook in Midden-Drenthe verliep de pilot het snelst bij de twee meest enthousiaste verenigingen.

“Je moet het als vereniging belangrijk vinden. Het moet passen bij het bestuur en de wensen en ambities van het bestuur. Toen we dat als bestuur hadden besloten, zijn we het gaan communiceren en profileren binnen de vereniging” (bestuurslid van een sportvereniging, Assen).

Zelfs bij verenigingen met draagvlak onder de bestuurders bleek er tijd nodig te zijn om binnen de hele vereniging draagvlak te krijgen (en te houden) voor het verbeteren van het pedagogisch klimaat door ondersteuning vanuit een welzijnsorganisatie.

“Veel verenigingen zullen aan willen sluiten, maar voordat verenigingen en vrijwilligers door hebben wat er gebeurd en wat er mogelijk is ben je een aantal maanden verder.” (sportfunctionaris, Hoogeveen).

De leider van de pilot in Aa en Hunze gaf aan dat het voor veel sportverenigingen ook moeilijk is om in te schatten wat POD Sport en een samenwerking met jeugdzorg en welzijn concreet voor hen kan betekenen.

Om de meerwaarde van een samenwerking zichtbaar te maken, werd in Aa en Hunze steeds gesproken over het verzorgen van een positief sportklimaat, en niet over signaleren van opvoed- en opgroei problemen. En binnen de pilot in Assen werd op een van de verenigingen via verschillende kanalen, waaronder een introductieavond voor ouders en een uitleg over de Maatschappelijk Sportcoach in het ledenkrantje, een toelichting gegeven op de werkzaamheden en meerwaarde van de aanwezigheid van de Maatschappelijk Sportcoach. Ook hier koos de gemeente ervoor om geen nadruk te leggen op probleemgedrag.

“We communiceerden dat de Maatschappelijk Sportcoach er vooral is om te zorgen voor een gezond sportklimaat waarin leden, ouders en vrijwilligers zo goed mogelijk kunnen functioneren op de sportvereniging. En dat is ook zo” (Maatschappelijk Sportcoach, Assen).

Een andere manier waarop de betrokkenen draagvlak probeerden te creëren onder leden en vrijwilligers was door het thema op te nemen in veel verschillende reguliere activiteiten van de sportvereniging. Zo koos men er in Aa en Hunze voor om een toernooi ter afsluiting van het seizoen in het teken te stellen van POD Sport, en werd er tijdens een reguliere avond extra aandacht besteed aan een positief pedagogisch klimaat op de sportverenigingen en de ondersteuning hierbij vanuit de welzijnsorganisatie. De ouders reageerden hier positief op.

“We waren soms bang dat ouders zouden denken ‘daar heb je ze weer met dat positief opgroeien’. Daarom hebben we ervoor gekozen het mee te nemen in de reguliere activiteiten. Bij de indelingsavond komen al veel mensen en bij extra avonden zouden waarschijnlijk weinig mensen komen.”

Positieve persoonlijke relaties

In alle groepsinterviews werden positieve persoonlijke relaties tussen mensen uit de sport en mensen uit jeugdzorg en/of welzijn als bepalend genoemd voor het succes van de pilots. Vooral het inlevingsvermogen (in het verloop onder vrijwilligers en het werken in de avonduren) en de communicatievaardigheden (open houding en niet problematiseren) van de persoon die de contacten tussen welzijnsorganisatie en sportverenigingen legt bleken cruciaal.

“Verenigingen zijn soms als blij dat het loopt. Dan hoef je niet aan te komen met een training Ouderkracht voor vier keer. Of een kant en klaar door ons bedacht concept” (Buurtsportcoach, Midden Drenthe).

“Het is belangrijk dat de Maatschappelijk Sportcoach er ook is als het goed gaat en met mensen babbelt over het weer en het voetbal. Dan worden we niet met problemen geassocieerd.” (Maatschappelijk Sportcoach, Assen).

Ook de (vaste) contactpersoon bij de sportvereniging bleek bepalend voor de mate van succes. Zo bleek de contactpersoon van een van de voetbalverenigingen in Assen niet altijd evenveel tijd te hebben voor POD, waardoor de pedagogische ondersteuning niet van de grond kwam.

“De Maatschappelijk Sportcoach wil natuurlijk helpen, maar wij hebben als club ook een bepaald doel en dat is de vereniging draaiende houden. Je wordt als vereniging geleefd door de actualiteit van de dag en de club. Daardoor blijven dit soort dingen soms liggen.” (Bestuurslid van een sportvereniging, Assen).

Ten slotte bleek hebben van een gezamenlijk doel een belangrijk onderdeel van de persoonlijke relaties in de samenwerking tussen de welzijnsorganisaties en de sportverenigingen. In een van de groeps gesprekken werd bijvoorbeeld benoemd dat het feit dat - onder leiding van de projectleider - gezamenlijke doelen waren geformuleerd bijdroeg aan een duidelijke rolverdeling tussen de sportvereniging en de andere betrokken organisaties.

“Iedereen die meedoet aan deze pilot wil dat de sportvereniging een maatschappelijke rol vervult en dat er voor ieder kind een plekje is om te sporten.” (pilotleider Aa en Hunze).

Gebruik maken van elkaars capaciteiten en rollen

In alle pilots werd het gebruik maken van elkaars capaciteiten, expertise en kennis gezien als een belangrijke verklaring voor het succes van de pilot. Dit betekende in de praktijk dat sporttrainers welzijnswerkers om ondersteuning vroegen bij het omgaan met het groepsproces of individuele jongeren in hun team, maar dat de sportverenigingen voetbaltechnische en bestuurlijke zaken aanpakken zonder de welzijnswerker.

“Voetbaltechnische problemen kunnen we zelf oplossen, maar problemen in de omgang met jeugd niet altijd.” (bestuurslid van een sportvereniging, Midden-Drenthe).

Soms bleek de ondersteuning na verloop van tijd niet aan te sluiten bij de behoeften van de vereniging. Zo trok een Maatschappelijk Sportcoach in Assen de conclusie dat een andere aanpak, namelijk hulp inschakelen als er een probleemsituatie is of als bepaalde trainers pedagogische ondersteuning willen of nodig hebben, mogelijk meer geschikt was voor een van de voetbalverenigingen. Betrokkenen uit verschillende pilots gaven aan dat ze een soortgelijke aanpak zouden vinden passen bij een eventueel vervolg van POD Sport. Een idee dat door meerdere betrokkenen werd geopperd is dat welzijnswerkers op gezette tijden, bijvoorbeeld twee keer per jaar, met de jeugdvoorzitter of een ander bestuurslid van iedere sportvereniging in de gemeente spreken. Gespreksonderwerpen zouden volgens deze geïnterviewden kunnen zijn: het pedagogisch klimaat op de sportvereniging en het bespreekbaar maken van eventuele problemen in teams en bij jeugdleden.

“Ik zou als vereniging niet een Maatschappelijk Sportcoach inhuren voor 8 uur per week. Het zou wel mooi zijn als in de toekomst een Maatschappelijk Sportcoach circa 8 tot 10 uur per week beschikbaar is voor alle verenigingen in de gemeente Assen om deze waar nodig te ondersteunen. Het mooiste zou dan zijn dat dit ze een bekend gezicht is bij de sportverenigingen en iemand die zelf actief binnenloopt bij sportverenigingen om te vragen hoe het ervoor staat met het pedagogisch klimaat.” (Maatschappelijk Sportcoach, Assen).

Het door jeugdzorgorganisaties benutten van de sportverenigingen als zinvolle vrijetijdsbesteding en nieuwe sociale omgeving voor jeugd in de jeugdzorg, gebeurde nog niet in de pilots.

Onderstaande citaat van een CJG medewerker laat zien dat die behoefte er - in ieder geval bij deze medewerker - wel is.

“Voor het CJG zit de meerwaarde in de extra ogen, maar ook in het meedenken. Het CJG denkt meer vanuit zorg dan vanuit sport. Beiden kunnen elkaar steunen in het bepalen van een goede remedie: zorg, een (team)sport of een combinatie van die twee.” (medewerker CJG, Hoogeveen).

Provinciale aanjagers

Tot slot bleek ook de aandacht en financiering vanuit de gemeente (en provincie) een succesfactor. Financiële ruimte bleek vooral een belangrijke rol te spelen in de opzet van de samenwerking.

“Door de financiële impuls voor POD Sport hebben we de mogelijkheid gekregen dit op te zetten, verder uit werken en mogelijk in te bedden in het reguliere werk van de buurtteams en welzijnswerkers” (pilotleider Aa en Hunze).

Ook het feit dat zowel sport (Drenthe Beweegt) als welzijn (Tinten) en jeugdzorg (Yorneo) op provinciaal niveau betrokken waren, bleek een succes.

Knelpunten

In de groepsinterviews kwam een aantal knelpunten naar voren voor het succesvol werken aan POD Sport. Zo bleken sommige pilots (nog) weinig zichtbaar te zijn binnen de vereniging. Een van de betrokkenen gaf aan dat het wel belangrijk is om voor vrijwilligers, ouders en sporters zichtbaar te maken dat er meer aandacht komt voor een positief pedagogisch klimaat in de sportverenigingen. Voor een deel van de sportverenigingen en vrijwilligers zou dit immers een grote cultuuromslag betekenen die tijd nodig heeft.

Samenhangend met de hierboven genoemde zichtbaarheid binnen de vereniging bleek beperkt draagvlak onder de leden van sportverenigingen bij meerdere pilots een knelpunt te zijn. Zo was in de gemeente Aa en Hunze een deel van de vrijwilligers, volgens een van de betrokkenen door de korte tijdspanne, niet gemotiveerd voor de pilot POD Sport. In de gemeente Assen was het gebrek aan draagvlak - en organisatiekracht - bij een van de voetbalverenigingen de oorzaak dat de Maatschappelijk Sportcoaches zeer beperkt aanwezig konden zijn op de sportvereniging. Desalniettemin bleken de trainers van de vereniging de observaties van de Maatschappelijk Sportcoaches en hun tips wel als prettig te ervaren.

Een derde knelpunt dat betrokkenen noemden was het verloop onder vrijwilligers bij de sportverenigingen en soms ook bij de welzijnsprofessionals. De leider van de pilot in Midden-Drenthe gaf bijvoorbeeld aan dat het vanwege dit verloop onder vrijwilligers voor de welzijnswerker lastig was om regelmatig contact te hebben met de vereniging. Daarbij werd in meerdere pilots benoemd dat het vanwege de samenwerking met vrijwilligers noodzakelijk is om als jeugdzorg- en welzijnsprofessional ook te investeren in aanwezigheid op de vereniging in de avonden en weekenden.

4 *Jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen over samenwerking in de toekomst*

In dit hoofdstuk staan we stil bij de resultaten uit de enquête. Eerst komt aan bod hoe de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in Drenthe aankijken tegen thema's binnen POD Sport en samenwerking met sportverenigingen. Daarna komt aan bod hoe sportverenigingen in Drenthe aankijken tegen thema's van POD Sport en samenwerking met jeugdzorg en welzijn.

Jeugdzorg- en welzijnsorganisaties

De enquête voor jeugdzorg- en welzijnsorganisaties bevatte stellingen over: de huidige rol van sport en bewegen bij jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in de provincie Drenthe en de redenen voor en behoefte aan samenwerking met sportverenigingen.

Sport en bewegen bij jeugdzorg en welzijn in Drenthe

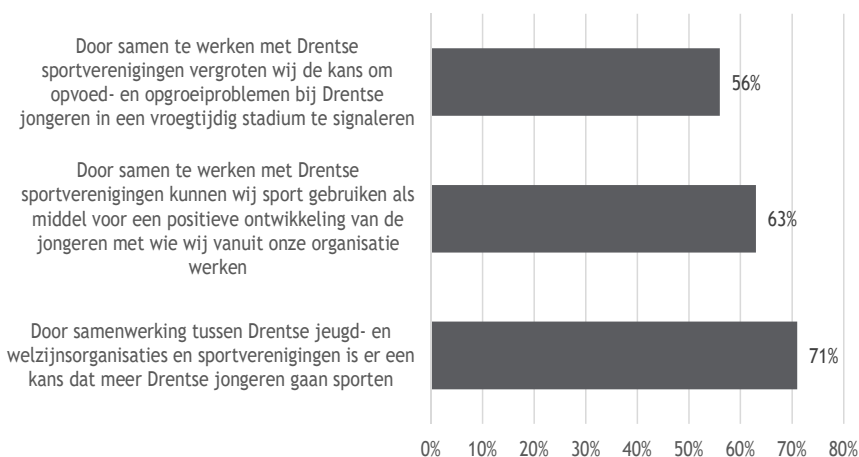
Het lijkt erop dat bij Drentse jeugd- en welzijnsorganisaties beperkt aandacht is voor sport en bewegen. Negen procent van de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties die de enquête heeft ingevuld organiseert sport- en bewegingsaanbod voor jeugd in Drenthe, en twintig procent van deze organisaties werkt samen met een of meerdere sportverenigingen. Niettemin lijkt sporten en bewegen wel een thema dat bij deze jeugdzorg- en welzijnsorganisaties op de agenda staat. Zo zou ongeveer driekwart van de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties die nog niet samenwerken met sportverenigingen dit wel graag willen. Zij noemen voor deze wens verschillende redenen. Een deel van deze organisaties is van mening dat sportdeelname van belang kan zijn voor de ontwikkeling van de jongere en daarmee een aanvulling kan zijn op de hulpverlening. Een organisatie noemt als reden dat zij sportverenigingen graag zou ondersteunen in de organisatie van sportactiviteiten voor kinderen met een beperking. Jeugd- en welzijnsorganisaties die niet samen willen werken met sportverenigingen geven daarvoor als belangrijkste reden aan dat dit niet past bij hun doelgroep. Niettemin zouden ook enkele organisaties met specifieke doelgroepen wel willen samenwerken met sportverenigingen.

Redenen voor samenwerken met sportverenigingen

De negen jeugdzorg- en welzijnsorganisaties die al samenwerken met sportverenigingen doen dit in veel gevallen met meerdere verenigingen. Zij werken met sportverenigingen samen om hun doelgroep te begeleiden naar sportactiviteiten en/of om sportverenigingen te ondersteunen bij het verzorgen van een positief pedagogisch sportklimaat. Deze sportverenigingen benoemen in een open vraag in de enquête drie voorwaarden voor optimale samenwerking met sportverenigingen. Dit zijn een zelfde visie en (tijd en mogelijkheden voor) persoonlijke contacten tussen sportverenigingen, jeugdprofessionals, en provinciale sportorganisaties. Een voorwaarde die door enkele jeugdzorg- en welzijnsorganisaties wordt genoemd is toereikende informatie over sportverenigingen, zoals een duidelijke website en protocollen, zoals een pestprotocol of een protocol seksueel grensoverschrijdend gedrag. Eén organisatie heeft daarnaast behoefte aan een dag waarin jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen elkaar kunnen ontmoeten en waarin zij kunnen leren wat ze kunnen betekenen voor elkaar. Ook jeugdzorg- en welzijnsorganisaties die nog niet samenwerken met sportverenigingen noemen een overzicht van sportverenigingen en eventuele mogelijkheden bij deze sportverenigingen als voorwaarde om samen te kunnen werken. Hiernaast benoemen zij dat sportverenigingen een positief pedagogisch klimaat moeten kunnen bieden om negatieve sportervaringen bij jongeren te voorkomen.

Naast bovenstaande antwoorden op open vragen over redenen voor wel of niet samenwerken met sportverenigingen, bevatte de enquête een aantal stellingen over mogelijke redenen voor samenwerking met sportverenigingen. Een deel hiervan is te zien in figuur 1. Allereerst is bijna tachtig procent van de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties het eens met de stelling dat meedoen op een sportvereniging belangrijk is voor de jongeren met wie zij vanuit hun organisatie werken. Verder is ongeveer zeventig procent van de jeugd- en welzijnsorganisaties het eens met de stelling dat er door samenwerking tussen Drentse jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen een kans is dat meer Drentse jongeren gaan sporten. Hiernaast is ongeveer zestig procent het eens met de stelling dat zij door samen te werken met Drentse sportverenigingen sport als middel kunnen gebruiken voor een positieve ontwikkeling van de jongeren met wie zij vanuit hun organisatie samenwerken. Wel geeft ongeveer een derde van de respondenten aan dat de jongeren met wie zij werken problemen ervaren op hun sportvereniging. Bijna zestig procent van de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties ziet door samenwerking met sportverenigingen mogelijkheden om opvoed- en opgroei problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren.

Figuur 1. Redenen voor jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in Drenthe om samen te willen werken met sportverenigingen (percentage ‘helemaal eens’)

Tot slot ziet bijna de helft van de jeugdzorg- en welzijnsorganisatie zichzelf als een goede partij om sportverenigingen te ondersteunen bij het pedagogisch klimaat op de vereniging.

Sportverenigingen

De enquête voor sportverenigingen bevatte vragen en stellingen over de huidige en gewenste samenwerking met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties, over redenen voor eventuele (gewenste) samenwerking en over het pedagogisch klimaat op de sportverenigingen. Hieronder bespreken we de resultaten.

Huidige en gewenste samenwerking met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties

Een op de tien sportverenigingen die de enquête heeft ingevuld werkt samen met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties. Meestal is in deze samenwerking de rol van de sportvereniging het aanbieden van de locatie- en/of sportactiviteit, en heeft de samenwerking als doel om meer jeugd aan het sporten te krijgen. Niettemin zou zestig procent van de sportverenigingen die nog niet samenwerken met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in Drenthe dit wel willen. De voornaamste redenen die zij hiervoor in een open vraag noemen zijn dat het van meerwaarde kan zijn voor de sport (bijvoorbeeld ledenwerving, voortbestaan sportvereniging) en dat het zou kunnen bijdragen aan het welzijn en de ontwikkeling van de jeugd. Door de sportverenigingen wordt daarnaast ook genoemd dat een dergelijke samenwerking alle betrokken partijen moet versterken. Bij deze sportverenigingen lijkt soms sprake van een zekere angst dat sporttrainers taken van zorgprofessionals moeten gaan overnemen.

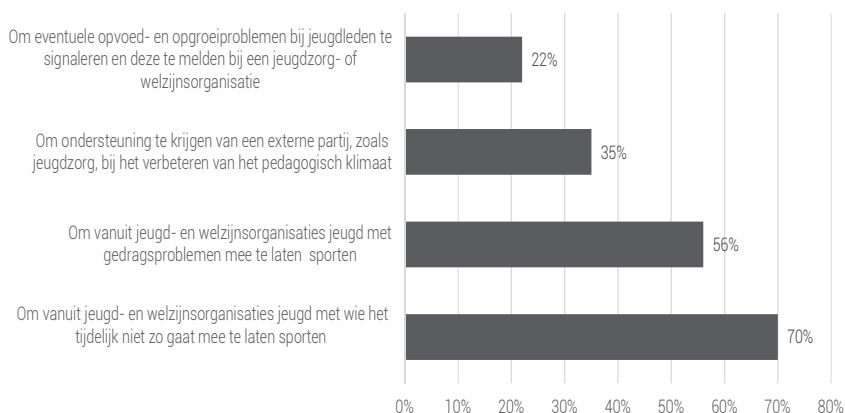
“Het moet geen kwestie zijn van onbetaald overnemen van taken die eigenlijk bij professionals horen.”

Sportverenigingen die niet samen willen werken met jeugd- en welzijnsorganisaties noemen hiervoor verschillende redenen. Voorbeelden zijn te weinig tijd en capaciteit (vrijwilligers), te weinig jeugdleden en een niet passend sportaanbod. Sommige verenigingen hebben nooit over een samenwerking nagedacht, weten niet wat zij zich bij een samenwerking voor moeten stellen en/of weten niet wat een samenwerking hen eventueel kan bieden.

Redenen voor samenwerking

Uit de enquête blijkt dat sportverenigingen vooral willen samenwerken met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties om jongeren naar hun sportvereniging te begeleiden (zie grafiek 2). Een iets kleiner deel van de sportverenigingen (ongeveer 4 op de tien) staat positief tegenover een ondersteunende rol van jeugdzorg- en welzijnsorganisaties bij het verzorgen van een positief pedagogisch klimaat op de sportclub. Een rol bij het signaleren van opvoed- en opgroei problemen zien de sportverenigingen minder zitten (zie figuur 2).

Figuur 2. Redenen voor sportverenigingen in Drenthe om samen te willen werken met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties percentage ‘(zeer) positief’ over de genoemde rol van de sportvereniging.

Pedagogisch klimaat

Sportverenigingen kregen de mogelijkheid om een cijfer te geven voor verschillende aspecten die samen hangen met het pedagogisch klimaat op de vereniging. In tabel 1 is te zien dat de cijfers voor de sfeer en de mate van sportief gedrag op de vereniging iets hoger liggen bij de sportverenigingen die samenwerken jeugd- en welzijnsorganisaties dan gemiddeld genomen bij alle sportverenigingen.

Tabel 1. Cijfers die sportverenigingen geven voor verschillende aspecten van een positief pedagogisch klimaat op hun vereniging

	Sportverenigingen die niet samenwerken met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties (n=183)	Sportverenigingen die wel samenwerken met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties (n=23)
Sfeer op de vereniging	8,2	8,5
Bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk	6,7	6,4
Mate van sportief gedrag op de vereniging	8,3	8,4

Naast bovenstaande vragen is de sportverenigingen ook een aantal stellingen voorgelegd over het pedagogisch klimaat op hun sportvereniging. Het grootste deel (80%) van de respondenten vanuit de sportverenigingen is van mening dat hun trainers en coaches over goede pedagogische vaardigheden beschikken. Wel vindt ongeveer zestig procent dat op hun vereniging meer aandacht zou moeten zijn voor de pedagogische vaardigheden van trainers en coaches. Hiernaast vindt een groot deel van de respondenten vanuit de sportverenigingen dat er (meer) aandacht nodig is voor het pedagogisch klimaat op hun sportvereniging. Zo vindt iets meer dan twintig procent van de sportverenigingen dat er meer aandacht zou moeten zijn voor het aanspreken van elkaar op ongewenst gedrag, zoals schelden en agressief spelen. Tachtig procent is van mening dat aanwezigen (leden, ouders, vrijwilligers en bestuursleden) elkaar al aanspreken op ongewenst gedrag.

5 *Conclusies en aanbevelingen*

In 2015 volgde het Verwey-Jonker Instituut vier pilots Positief Opgroeien Drenthe (POD) Sport in de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Hoogeveen en Midden-Drenthe. Het doel van het onderzoek was op basis van ervaringen uit de praktijk handreikingen bieden voor de verdere ontwikkeling van POD Sport. Dit hoofdstuk bevat de conclusies van het onderzoek en aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van POD Sport.

Conclusies

Drie typen resultaten pilots

Ondanks dat de vier pilots verschilden in context, fase van uitvoering en uitgangspunten, vonden wij drie typen resultaten die in iedere pilot in meer of mindere mate voorkwamen. De eerste was een toename in bewustzijn onder sportvrijwilligers en -bestuurders van het belang van een positief opvoed- en opgroeiklimaat op de sportvereniging en van ondersteuning hierbij van een jeugdprofessional. De tweede was dat iedere pilot enkele succesvolle individuele casussen kende, zoals trainers die beter leerden omgaan met lastige situaties in hun team, waardoor hoogstwaarschijnlijk werd voorkomen dat enkele jeugdleden stopten met sporten. De derde was dat bij in ieder geval drie van de vier pilots de samenwerking tussen de jeugd- en welzijnsprofessionals en de sportverenigingen voor de komende jaren is geborgd. Bijvoorbeeld doordat er vanuit het welzijnsbudget van de gemeente geld beschikbaar is gekomen om de komende jaren vanuit een welzijnsorganisatie samen te werken met sportverenigingen. Of doordat een welzijnsorganisatie vanuit de regeling Buurtsportcoaches per week acht uur kan besteden aan het leggen van contacten met sportverenigingen.

Succesfactoren in de pilots

Voor de samenwerking tussen de welzijnsorganisatie en de sportverenigingen vonden wij in dit onderzoek vier factoren die positief bijdroegen aan de resultaten van de pilots. Ten eerste bleek het belangrijk te zijn om POD Sport te verbinden met bestaande contacten en activiteiten bij sportverenigingen. Dit wil zeggen dat samenwerking tot stand kwam als welzijnswerkers aansloten bij bestaande verenigingsondersteuning en als werd gestart bij sportverenigingen die graag ondersteuning wilden bij het

verzorgen van een positief opvoed- en opgroei-klimaat. Ten tweede waren positieve persoonlijke relaties cruciaal voor het succes van de pilots. Hierbij ging het vooral om de persoon die vanuit de welzijnsorganisaties contact had met de sportverenigingen. Kenmerken die bij deze personen in deze pilots als positief werden ervaren waren: interesse in (de mensen van) de sportvereniging, een open houding, inlevingsvermogen in de cultuur van de sportverenigingen, en flexibiliteit in de omgang met werktijden (sportverenigingen leven in de avonden en weekenden) en het verloop onder vrijwilligers. Ten derde bleek het belangrijk te zijn dat zowel de sportverenigingen als de welzijnsorganisaties de meerwaarde inzagen van elkaars capaciteiten. Ten slotte bleek een samenwerking tussen de welzijnssector, de jeugdzorg en de sport vanuit provinciale organisaties en het daarmee gepaard gaande budget belangrijk als startpunt voor de pilots en voor de verdere ontwikkeling en de borging van POD sport in deze gemeenten.

Vooral samenwerking welzijn en sport

In de vier pilots is door samenwerking tussen welzijnsorganisaties en sportverenigingen vooral gewerkt aan het verbeteren van het opvoed- en opgroei-klimaat op de sportverenigingen. Daarnaast is door persoonlijke adviezen aan trainers mogelijk voorkomen dat enkele jeugdleden zijn gestopt met sporten. Door verder te gaan met sporten kunnen kinderen en jongeren de sportomgeving blijven benutten om zichzelf te ontwikkelen, mits zij het sporten als plezierig en positief ervaren.

Tegen de achtergrond van de interventiepiramide van de jeugdketen (Van der Klein, Mak & Van der Gaag, 2011) kunnen we vaststellen dat binnen de pilots POD Sport vooral is gewerkt aan de verbetering van het opvoed- en opgroei-klimaat op de sportverenigingen en ook, in mindere mate, aan het signaleren van opvoed- en opgroei-problemen (preventie). Het werken aan opvoed- en opgroei-problemen, de derde laag in de interventiepiramide, is echter ook een doelstelling van POD Sport. Enerzijds door vanuit sportverenigingen door te verwijzen naar jeugdzorg wanneer vrijwilligers problemen signaleren. Anderzijds door vanuit jeugdzorg jongeren te begeleiden naar sportverenigingen met als doel zinvolle vrijetijdsbesteding en een positieve ontwikkeling van deze jongeren.

Draagvlak voor POD Sport

Buiten de pilots van POD Sport om werken Drentse sportverenigingen en jeugd- en welzijnsorganisaties nog beperkt samen. Uit zowel het onderzoek bij de pilots als uit de enquêtes onder de jeugdzorg- en welzijnsorganisaties kunnen we echter concluderen dat hier bij de betrokken partijen in de provincie Drenthe wel draagvlak voor is. De betrokkenen in de pilots waren over het algemeen enthousiast over de samenwerking en

de resultaten, en willen graag door met waar zij mee zijn begonnen. Uit de enquêtes blijkt dat de sportverenigingen en jeugdzorg- en welzijnsorganisaties elkaar vooral kunnen vinden als het gaat om het begeleiden van kwetsbare jeugd naar sportverenigingen. Dit levert immers voor beide partijen winst op: nieuwe leden voor de sportverenigingen en een plek voor zinvolle vrijetijdsbesteding voor kwetsbare jeugd. Ook rond ondersteuning bij het verzorgen van een positief pedagogisch klimaat op de sportverenigingen door samenwerking met jeugdzorg- en welzijnsorganisaties lijken mogelijkheden te liggen. Voor het gebruik van de sportvereniging als vindplek voor opvoed- en opgroei problemen is minder enthousiasme, vooral bij mensen van de sportverenigingen.

Aanbevelingen

Op basis van deze resultaten doen wij vier aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van POD Sport. De eerste drie aanbevelingen zijn gericht op de samenwerking tussen jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in de praktijk. In de vierde aanbeveling geven we handreikingen hoe, vanuit de basis die gelegd is in de pilots, de samenwerking tussen welzijnsorganisaties en sportverenigingen kan worden uitgebreid naar samenwerking tussen jeugdzorgorganisaties en sport.

Zet in op mensen en persoonlijke relaties

Uit dit onderzoek blijkt, nog meer dan uit eerdere studies naar samenwerking tussen jeugdzorg en sport in Nederland (Buysse, Duijvestijn & Delnoij, 2010; Hermens, Super, Verkooijen & Koelen, 2015), dat de persoonlijke relaties tussen jeugd- en welzijnsprofessionals en mensen van de sportverenigingen de belangrijkste factor is in deze samenwerking. Het succes is voor het grootste deel afhankelijk van mensen en in veel mindere mate van toolkits of cursussen. Vooral de werkhouding en vaardigheden van degene die vanuit jeugdzorg of welzijn samenwerkt met de sport zijn cruciaal. We bevelen in de verdere uitwerking van POD Sport daarom aan vooral in te zetten op het zoeken naar de juiste personen bij deze organisaties en op de ontwikkeling van zijn of haar vaardigheden en relaties. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van cursussen en opleidingen. De nadruk zou dan kunnen liggen op een open en enthousiaste houding richting de sportverenigingen, inlevingsvermogen in en kennis van de dagelijkse praktijk van sportverenigingen, het kunnen onderhouden van contacten met sportverenigingen, en toereikende informatie over de sportverenigingen kunnen bieden aan jeugdzorg- en welzijnsprofessionals. Dit laatste kan bijvoorbeeld door het scheppen van overzichten van sportverenigingen die willen (en kunnen) samenwerken met jeugdzorg en/of welzijn, of door de organisatie van een ontmoetingsdag tussen jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen.

De lokale organisatie

In veel gevallen is intensieve ondersteuning van sportverenigingen niet nodig of gewenst. Voor sportverenigingen lijkt het vooral zinvol om een lokaal aanspreekpunt te hebben die de vereniging van tips kan voorzien op sociaalpedagogisch vlak. Op basis van de ervaringen in de pilots en resultaten uit eerder onderzoek (Hermens, Jansma & Van Marissing, 2013) bevelen we voor POD Sport aan dat dit aanspreekpunt werkzaam is bij een jeugdzorg- of welzijnsorganisatie.

Kom laagdrempelig binnen bij sportverenigingen

De pilots bieden deels nieuwe inzichten over hoe als jeugdzorg- of welzijnsorganisatie in contact te komen met sportverenigingen. Drie van deze inzichten zijn bruikbaar bij de uitwerking van POD Sport. De eerste is de sportverenigingen te benaderen met de boodschap te kunnen helpen bij het verzorgen van een positief pedagogisch sportklimaat. De meeste sportverenigingen willen dit en bovendien verbetert hierdoor mogelijk het opvoed- en opgroei-klimaat waarin grote groepen kinderen en jongeren zich bevinden. De tweede is: ga bij contact met sportverenigingen eerst na wat hun behoeften zijn. Dit kan bijvoorbeeld via een gesprek met een jeugdvoorzitter of ander bestuurslid. Voor dit gesprek kan de vragenlijst worden gebruikt die is ontwikkeld in een van de pilots. De derde is met POD Sport aansluiten bij bestaande overleggen, ledenbijeenkomsten, trainerscursussen en verenigingsactiviteiten.

Op naar samenwerking tussen jeugdzorg en sport

Een volgende stap zou zijn dat jeugdzorgorganisaties jongeren begeleiden naar sportverenigingen, en dat mensen bij sportverenigingen contact leggen met jeugdprofessionals als zij opvoed- of opvoedproblemen signaleren. Om het eerste punt te bereiken, zou binnen de jeugdzorgorganisatie(s) iemand moeten zijn die de mogelijkheden van sport (meer) onder de aandacht brengt van jeugdhulpverleners. Van het tweede punt - het signaleren en doorverwijzen - is bekend dat vrijwilligers van sportverenigingen dit niet zien als hun taak en dat het voor jeugdzorgorganisaties moeilijk is om in contact te komen met sportverenigingen. Dit onderzoek heeft laten zien dat de kans op het maken van deze stap het grootst is bij laagdrempelig contact tussen vrijwilligers van de sportvereniging en een jongeren- of welzijnswerker die een bekend gezicht is bij de sportclub.

6 *Referenties*

Buysse, W., Duijvestijn, P. & Delnoij, M. (2010). *Sport als aangrijpingspunt voor gedragsverandering. Tweede tussenrapportage: de resultaten van twee jaar sportzorgtrajecten*. Amsterdam: DSP-Groep.

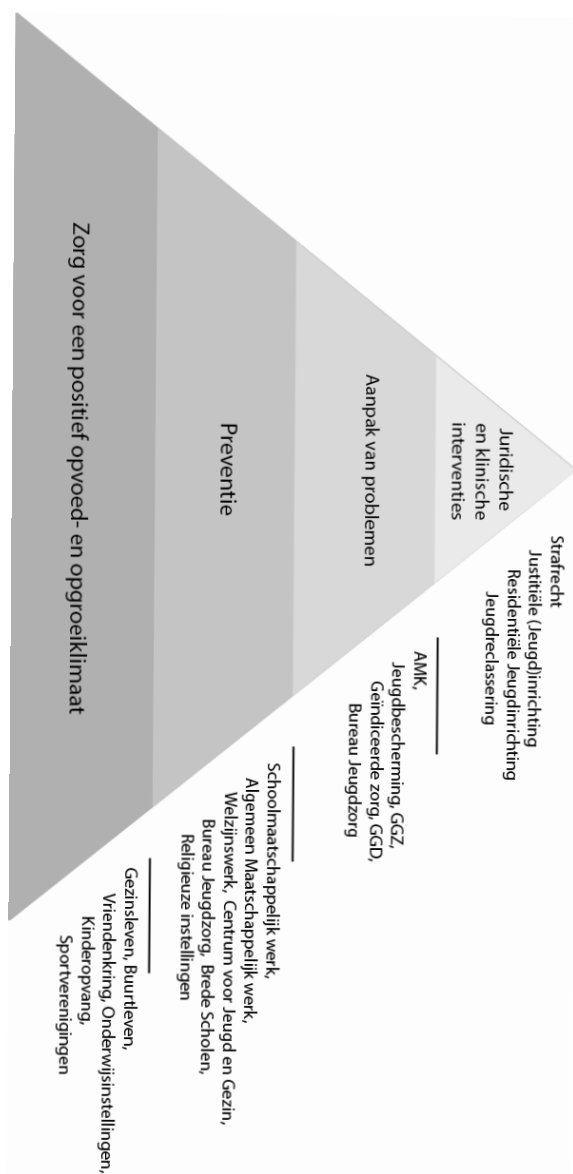
Hermens, N., Jansma, A. & Marissing, E. van (2013). *Sportverenigingen in beeld bij de Wmo. De rol van de gemeente bij de samenwerking tussen de sociale sector en sportverenigingen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Hermens, N. & Gilsing, R. (2013). *Sportclubs in de jeugdketen. Mogelijkheden van pedagogische ondersteuning van sportverenigingen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Hermens, N., Super, S., Verkooijen, K. & Koelen, M. (2015). Intersectoral Action to Enhance the Social Inclusion of Socially Vulnerable Youth through Sport: An Exploration of the Elements of Successful Partnerships between Youth Work Organisations and Local Sports Clubs. *Social Inclusion*, 3(3): 98-107.

Klein, van der M., Mak, J. & Gaag, van der R. (2011). *Professionals en vrijwilligers (organisaties) rond jeugd en gezin*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Bijlage 1 Interventiepiramide van de jeugdketen

Uit: Van der Klein, Mak & Van der Gaag (2011)

Colofon

Opdrachtgever	Sport Drenthe
Auteurs	A. Jansma, MSc (Verwey-Jonker Instituut) N. Hermens, MSc (Verwey-Jonker Instituut)
Met medewerking van	L. Visscher (PIONN) J. Horstman (PIONN)
Omslag	Ontwerppartners, Breda
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 987-0-5830-733-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2016.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

Het provinciale programma Positief Opgroeien Drenthe (POD) is gericht op een positief opgroei-klimaat in alle leefmilieus waarin kinderen zich bevinden. Na positieve ervaringen met POD in het onderwijs wil de provincie Drenthe deze kennis nu ook bruikbaar maken voor de sportverenigingen (POD Sport). Het idee is dat als de jeugdzorg en de sport samenwerken, minder kinderen en jongeren ondersteuning vanuit jeugdzorg nodig hebben. Immers, sport kan onder de juiste condities een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen.

Er zijn acht pilots POD Sport uitgevoerd. In dit rapport staat informatie over de resultaten, succesfactoren en knelpunten van vier van deze pilots. Verder bevat het de resultaten van een enquête onder sportverenigingen en jeugdzorg- en welzijnsorganisaties in Drenthe. Ook doen de onderzoekers aanbevelingen voor de verdere uitwerking van POD Sport.

